

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان حفظ نباتات کشور

راهنمای شناسایی و ردیابی

آفت قرنطینه خارجی

شب پره موز

Banana moth

Opogona sacchari Bojer

Lepidoptera: Tineidae

تهیه و تنظیم:

احمد چراغیان

دفتر پایش و تحلیل خطر

1404

شب پره موز

Opogona sacchari Bojer

Lepidoptera: Tineidae

Common name:

Banana moth, Sugarcane moth

Synonyms:

Opogona subcervinella (Walker),
Hieroxestis sanctaehelenae Walker,
Gelechia sanctaehelenae Walker,
Tinea subcervinella Walker,
Hieroxestis plumipes Butler,
Opogona sanctaehelenae Walker

Hieroxestis ligniferella,
Gelechia ligniferalla Walker,
Laverna plumipes Butler,
Alucita sacchari Bojer,
Hieroxestis subcervinella Walker,

اهمیت اقتصادی:

در کشور برزیل، جزایر قناری و مراکش یکی از آفات مهم موز است گزارش هائی از خسارت این آفت روی دیگر محصولات زراعی، گلخانه ای غده و ریشه بسیاری از گیاهان زینتی وزراعی در نقاط مختلف دنیا وجود دارد، لذا با توجه به اهمیت اقتصادی خسارت این آفت، در لیست آفات قرنطینه ای ایران و بسیاری از کشورهای قرار گرفته است.

میزبانها:

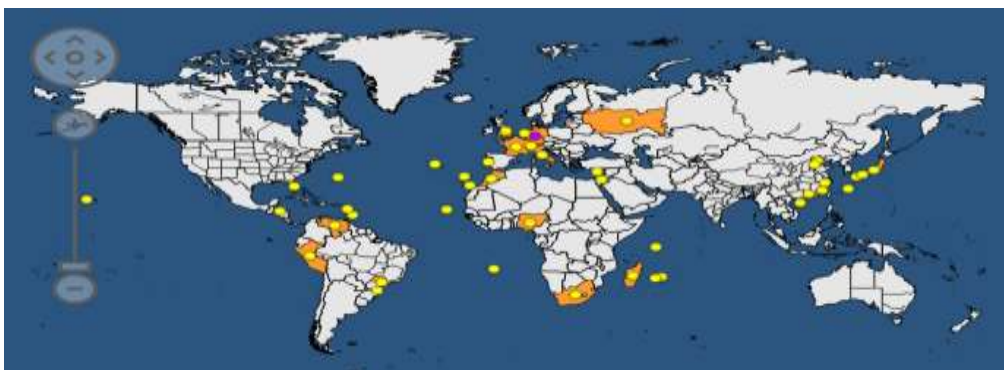
گیاه موز و نیشکر میزبانهای مهم این آفت محسوب میگردند، لیست کلی بقیه میزبانهای آفت به شرح ذیل میباشد:

Major hosts (میزبانهای اصلی): *Ananas comosus* (pineapple), *Bambusa* (bamboo), *Dracaena*, *Musa* (banana), *Polyphagous* (polyphagous), *Saccharum officinarum* (sugarcane), *Strelitzia*, *Yucca*, *Zea mays* (maize)

Minor hosts (میزبانهای فرعی): *Alpinia*, *Begonia*, *Bougainvillea spectabilis* (Bougainvillea), *Bromeliaceae*, *Cactaceae* (cacti), *Capsicum* (peppers), *Chamaedorea*, *Cordyline*, *Dieffenbachia* (dumbcane), *Dioscorea* (yam), *Euphorbia pulcherrima* (poinsettia), *Ficus*, *Heliconia*, *Hippeastrum*, *Maranta* (arrowroot), *Philodendron*, *Saintpaulia* (african violet), *Sansevieria* (snake plant), *Sinningia speciosa* (gloxinia), *Solanum melongena* (aubergine)

پراکنش جغرافیائی:

اروپا: آلمان، فرانسه، هلند، ایتالیا، لهستان، پرتغال، روسیه، اسپانیا، سوئیس، انگلستان و قبرس، آسیا: چین، ژاپن
آفریقا: کیپ ورد، ماداگاسکار، موریتانی، جزیره رودریگز، مراکش، نیجر، نیون، ساینه، هلنا، سیشل، آفریقای جنوبی
آمریکا: ایالات متحده امریکا، باربادوس، هندوراس، برمودا، برزیل، پرو، ونزوئلا

نقشه پراکنش آفت شب پره موز

شکل شناسی:

تخم های آفت بصورت توده ای و به رنگ روشن دیده میشود، لاروهای این آفت خاکستری و گاه ها شفاف، دارای لکه های قرمز روشن، سر لارو قهوه ای دارای یک جفت چشم ساده در اطراف سر، قفس سینه و شکم دارای لکه های قهوه ای، طول لارو در حداکثر رشد به 26-21 میلی متر و عرض آن به 3 میلی متر می رسد، شفیره آفت به رنگ قهوه ای بطول 10 میلی متر، حشره کامل برنگ زرد تا قهوه ای روشن، طول حشره 11 میلی متر و عرض آن با بال های باز 18-25 میلی متر، بال های جلویی دارای باندهای طولی قهوه ای متمایل به تیره، بال عقبی روشن تر، شاخک ها در زمان استراحت بطرف جلو قرار میگیرند (Süss, 1974; D'Aguilar and Martinez, 1982).

تخم آفت شب پره موز

لارو آفت شب پره موز

شفیره

حشره کامل آفت شب پره موز

زیست‌شناسی:

در دمای 15 درجه سانتی‌گراد، طول دوره تخم، لارو، شفیره و حشره کامل آفت به ترتیب 20، 50، 12 و 6 روز می‌باشد، سیکل زندگی آفت 3 ماه بطول می‌انجامد. (Veenenbos, 1981). در شرایط گرم این سیکل کوتاه‌تر بوده و گاهی تا هشت نسل در سال ایجاد می‌کند، در دمای 25 درجه سانتی‌گراد و رطوبت 10٪، دوره لارو و شفیره آفت به ترتیب 24/19 و 11 / 24 روز، و طول دوره زندگی آفت 37/91 روز می‌باشد (Bergmann et al., 1995).

حشرات کامل آفت 200-50 عدد تخم در دسته جات پنج‌تایی روی گیاه میزبان قرار می‌دهد، لاروهای آفت به میوه بعضی از گیاهان میزبان مانند موز، ساقه بعضی گیاهان مانند دریا سنا و کاکتوس، برگ و دم‌برگ گیاهانی مانند بگونیا و بنفشه آفریقایی و گیاه چغندر دیگر گیاهان میزبان خسارت وارد می‌نمایند (D'Aguilar and Martinez, 1982).

تخم آفت شب‌پره موز

لارو آفت شب‌پره موز

شفیره آفت شب‌پره موز

حشره کامل آفت شب‌پره موز

علائم خسارت:

لاروهای آفت در ابتدای مراحل تغذیه، در داخل ساقه گیاه میزبان تونل های غیر قابل روئیتی ایجاد می کنند، در بعضی گیاهان مانند کاکتوس برگها کاملا توخالی دیده می شوند، در گیاهانی مانند یو کا و درا سنا لارو های آفت در بافت مغز، ساقه گیاهان تازه و خشک فعالیت میکنند، بافت های آلوده حالت نرم شده ای به خود می گیرند، برگهای گیاهان آلوده پژمرده شده و در حالت شدید برگها ریزش نموده و گیاه میزبان کاملا از بین می رود، در گیاه چامائیدورا لارو آفت از پای ساقه چسبیده به ریشه و خاک تغذیه می کند (Heppner et al., 1987).

علائم خسارت بر روی گیاه دراستنا

علائم خسارت بر روی گیاه انجیر

علائم خسارت بر روی گیاه یو کا

علائم خسارت بر روی گیاه کاکتوس

علائم خسارت بر روی گیاه کنتیا

علائم خسارت بر روی گیاه موز

راههای انتقال و انتشار:

در طبیعت پروازهای مستقیم یکی از راههای پراکنش آفت می باشد، در تجارت بین الملل لارو های آفت از طریق گیاه چله های روی شی یا از طریق بعضی میوه های میزبان ، چوب ، ساقه ، برگ، قلمه، پیاز، غده های بذری، ریشه (استرلیزیا) و دیگر اندامهای رویشی جابجا شود.

آثار خسارت و مشاهده فضولات لاروی آفت شب پره موز بر روی درختان قهوه

مشاهده لارو و تونل لاروی آفت شب پره موز

اقدامات قرنطینه ای:

از آنجائی که در تجارت بین الملل ممکن است لاروهای آفت از طریق گیاهچه های رویشی گیاه میزبان یا از طریق بعضی میوه های میزبان مانند موز، چوب، ساقه، برگ، قلمه، پیاز، غده های بذری، ریشه (استرلیزیا) و دیگر اندامهای رویشی جابجا شوند، لازم است اقدامات قرنطینه ای مناسب جهت جلوگیری از ورود و استقرار در عرصه زراعی کشور اتخاذ گردد و کلیه محصولات گیاهی میزبان و گیاهان ناقل آفت بدقت بازرسی و در صورت نیاز در طول دوره قرنطینه ای تحت بررسی لازم قرار گیرند.

بازرسی محموله های وارداتی میزبان جهت آفت شب پره موز

روشهای ردیابی و بازرسی:

لازم است هر ساله مناطق کاشت گیاهان میزبان و گلخانه های قرنطینه بعد از ورود را جهت مشاهده لارو، دسته های تخم، آفت بررسی گردند، استفاده و نصب تله های نوری و فرمونی جهت جمع آوری و شکار حشرات کامل آفت از مهمترین روشهای ردیابی این آفت میباشد. همچنین جهت ردیابی آفت میتوان در صورت درد سترس بودن از فرمونهای سنتز شده صنعتی با نام E, Z -2,13-octadecadienal همراه با تله های دلتا استفاده نمود.

استفاده از تله های فرمونی و نوری جهت ردیابی آفت شب پره موز

منابع:

CAB International. 2025. Crop Protection Compendium. 2025Edition .CAB International. Wallingford, Oxon, UK.

<https://gd.eppo.int/taxon/OPOGSC/distribution>

www.ctahr.hawaii.edu/nelsons/coffee/coffee.html

draf.lorraine.agriculture.gouv.fr/phpwebgalle...

www.pri.wur.nl/.../nieuws/2009/opogona140909.htm

www.eppo.org/.../OPOGSC_images.htm

<http://www.hzsfz.gov.cn/uploadimg/2009-01/up1231909052111.jpg>

<http://www3.interscience.wiley.com/journal/123277654/abstract?CRETRY>